

Marian Graczyk

"Przyjąć życie : bioetyka w obronie człowieka", Stanisław Warzeszak, Niepokalanów 2008 : [recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 47/2, 256-258

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stanisław Warzeszak, *Przyjąć życie. Bioetyka w obronie człowieka*, Niepokalanów, WOF, 2008, ss. 312.

Przedmiotem uwagi rozumu praktycznego była zawsze dziedzina ludzkiej działalności. Współczesna nauka i technika stanowią dzisiaj szczególnie przedmiot naszej uwagi i gorących dyskusji ze względu na złożone w nich zagadnienia etyczne. Książka ks. Stanisława Warzeszaka dobrze wpisuje się w aktualną debatę publiczną nad sensem współczesnego postępu w dziedzinie nauk przyrodniczych, biotechnologii i biomedycyny. Stanowi przykład żywego uczestnictwa chrześcijańskiego etyka w rozstrzygnięciu złożonych kwestii bioetycznych.

Publikacja składa się z trzech części, które podejmują ważne zagadnienia z zakresu bioetyki fundamentalnej i szczegółowej. W pierwszej części autor dokonuje interesującej konfrontacji różnych nurtów myśli, które pozytywnie lub negatywnie wpłynęły i wciąż wpływają na sposób interpretacji postępu naukowego i technologicznego. Podejmuje kompetentnie krytykę takich nurtów ideologicznych jak redukcjonizm naukowy, utopia i nihilizm. A jednocześnie pokazuje pozytywne elementy postępu w zakresie biotechnologii i biomedycyny. W drugiej części autor porządkuje wybrane zagadnienia szczegółowe z dziedziny bioetyki, a wśród nich problemy związane z inżynierią genetyczną, opieką paliatywną i praktyką medyczną. Znajdziemy tam również interesujące przedstawienie kluczowych problemów moralnych związanych z opieką nad pacjentami dotkniętymi chorobą AIDS, w terminalnym stanie choroby czy też nad pacjentami oczekującymi na trudne do przyjęcia informacje na temat swego zdrowia. Trzecią część stanowią wywiady, które podejmują niezwykle ważne problemy związane z ludzkim cierpieniem, prokreacją i powołaniem lekarskim.

Poruszone przez S. Warzeszaka problemy stanowią ważny wkład do debaty publicznej, gdyż stanowią próbę odpowiedzi na wyzwania bioetyczne naszych czasów. We wszystkich tych zagadnieniach autor wykazuje głębokie zrozumienie problematyki bioetycznej i dostarcza wyważonych rozwiązań. Przedstawia problematykę bioetyczną z punktu widzenia etyki chrześcijańskiej i w całkowitej zgodności z nauczaniem Kościoła katolickiego. Książka zasługuje na uwagę czy-

telników zainteresowanych problematyką obrony życia i odpowiedzią na aktualne wyzwania w dziedzinie medycyny i biotechnologii. Każdy w niej może znaleźć bądź lekturę naukową, bądź popularnonaukową. Została tak pomyślana, by część popularna, którą stanowią wywiady, była komentarzem do argumentacji bardziej złożonej na poziomie filozoficznym i bioetycznym. Również posłowie, którym została opatrzona ta książka, ma za zadanie nakreślić w sposób popularnonaukowy najważniejsze zręby bioetyki w ujęciu Jana Pawła II. W ten sposób otrzymujemy różnorodność problematyki bioetycznej na zróżnicowanym poziomie trudności jej pojmowania.

Omawiana pozycja nie stanowi jednorodnej treści, gdyż składa się z artykułów wcześniej publikowanych w różnych czasopismach i dziełach zbiorowych. Zostały one jednak dopracowane pod kątem określonego związku tematycznego. Najpierw jest to cykl artykułów dotyczących relacji etyki i techniki oraz biotechnologii. Pokazując fundamentalne błędy ideowe, zwłaszcza redukcjonizm i utopię, wskazał na konieczność przewycięzania cywilizacji śmierci, a także lęku przed postępowaniem biotechnologicznym. Autor podkreśla ze szczególnym naciskiem błędy racjonalizmu skoncentrowanego na własnej immanencji, który prowadzi do nihilizmu. Sposobem przewycięzania błędnych ideologii jest według niego przyjęcie koncepcji osoby otwartej na transcendencję. Tym kluczem posługuje się przy analizie wybranych zagadnień bioetycznych, dostarczając rzetelnej ich oceny.

Na szczególną uwagę zasługuje rozdział VI zatytułowany: *Teologia a bioetyka*. Znajdujemy tu uporządkowany wykład bioetyki, jej definicji, zakres zagadnień oraz metody refleksji bioetycznej. Dobrze została oddana relacja między bioetyką i teologią, oraz między inspiracją religijną i ściśle racjonalistyczną. Autor podkreśla rolę personalizmu prudencjalnego, który w szczegółowych rozstrzygnięciach bierze pod uwagę godność człowieka oraz jego osobowe przeznaczenie. Roztropność w działaniu, połączona z osobową wizją człowieka, dostarcza wyważonych, otwartych na wartości, rozstrzygnięcia bioetyczne. Autor przypomniał także klasyczne już zasady kazuistyki, takie jak zasada całości, podwójnego skutku, zamiaru niebezpośredniego. Uwzględniając ich racjonalny charakter, wprowadził je w przestrzeń

personalizmu. Podobną wymowę mają także inne rozdziały dotyczące inżynierii genetycznej, choroby AIDS, opieki paliatywnej i prawdomówności w komunikowaniu trudnych treści chorym i umierającym. Jasne i przejrzyste kryteria oceny tych zagadnień stanowią pomoc w rozstrzygnięciu szczegółowych przypadków bioetycznych.

Na koniec pozostaje jeszcze odnieść się do treści wywiadów, które dotyczą cierpienia, rozważanego na przykładzie cierpienia Jana Pawła II, sztucznej prokreacji, pojmowania ludzkiej natury oraz powołania lekarza i kapłana. Autor dokonuje w nich sytuacyjnych analiz, dla których treści dostarcza historyczne doświadczenie człowieka. Stanowi to nieocenioną formę rozwijania złożonych kwestii etycznych w wymiarze egzystencjalnym i osobowym. Dla tych, którzy chcieliby pójść dalej w poszukiwaniach bioetycznych Autor dostarczył spis wybranych podręczników bioetyki. Przytoczył źródła pierwotnie drukowanych tekstów, które złożyły się na treść tejże książki. W tym miejscu nasuwa się krytyczna uwaga: czy nie należało rozdzielić tekstów ściśle naukowych od tych popularnonaukowych, by uniknąć problemu kategoryzacji treści w wymiarze całej książki? Różnorodność poziomu treści ma jednak swoje zalety, gdyż pozwala każdemu znaleźć coś, co odpowiada jego przygotowaniu intelektualnemu.

Ks. Marian Graczyk

Bioetica medica. *Per medici e professionisti della sanità*, red. Giovanni Russo, Torino, Elledici, Leumann, 2009, ss. 432.

Opracowanie zbiorowe wydane pod redakcją wybitnego włoskiego profesora bioetyki G. Russo, znanego z licznych publikacji książkowych i artykułów, wpisuje się jako kolejna ważna pozycja w dorobku tej prężnie rozwijającej się dziedziny nauki. G. Russo pełni szereg odpowiedzialnych funkcji, wśród których wymienić należy kierowanie Instytutem Teologicznym św. Tomasza w Messynie na Sycylii, udział w pracach Papieskiej Akademii *Pro Vita*, a także przewodniczenie włoskiemu Stowarzyszeniu Bioetyków i Seksuologów.